

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
☞ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ☛

PUB

ALLA DAMER BÖRA SE VÅRT STORSTILADE URVAL AV
KAPPOR, DRÄKTER OCH ULSTRAR

FÖR PROMENAD, SPORT OCH RESOR

KLÄNNINGAR i säsongens mest stilfulla modeller.

Dam-Linnevaror i finaste kvaliteter och mönster.

Paul U. Bergströms ^{A/B}

74 DROTTNINGGATAN 74

:::

DAMKONFEKTIONEN 1 tr.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Malmorgsgatan 3, STOCKHOLM
Telefon: 244 88. Norr 244 19

**Familjerätt. Hyresärenden.
Testamenten. Bouppteckningar.**

*Förfrågningar från landsorten
besvaras omgående.*

**Advokat
Eva Andén**

Jur. Kand.

Led. av Sveriges Advokatsamfund.
Lilla Vattugatan 14, Stockholm
Tel. 75 76, 75 92, Norr 183 36

*Familjerättssaker, Testamenten,
Boutredningar, Hyressaker,
Rättegångar.*

*Juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar.*

FLICKORNAS YRKESUTBILDNING,

Rådgivare vid val av yrke.

Pris 1 Kr.

I bokhandeln eller å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm.

Ledig annonsplats!

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG XI

DECEMBER 1924

HÄFTE 10

När vi firade 40-årsdagens minne den 3 december 1924.

Den stora spegelsalen i Stockholms Grand Hôtel var prydd till fest. Omgiven av grönt stod Fredrika Bremers byst i salens fond. Bakom denna dämpade sköna bonader ned förgyllningen och spegelväggens alltför ljussamlade glans, en silkesstickad sidenvåd i ljust skimrande ton hängde ned framför talarstolen och på estradens mjuka matta i de stilla färgerna schatterade sig en utsökt dekorationsramp av levande blommor. Det var handarbetets värner och fröken Carin Västberg som på detta förtjusande sätt hyllade Fredrika Bremer-Förbundet på dess 40-årsdag.

En festklädd publik fyllde den stora salen till sista plats. Som förgrundsfiguren som samlade allas blickar och intresse sågs Selma Lagerlöfs monumentala silvervita huvud i främsta räckan av inbjudna. Statsfrun fru von Hofsten representerade drottningen, och kronprinsparet samt hertigparet av Västergötland med prinsessorna Märta och Astrid voro personligen närvarande följda av uppvakande. Vad vi äga av representativa kvinnor av olika kategorier hade infunnit sig, och av närvarande herrar märktes främst generaldirektörerna Huss och Almquist, minister Rodhe och hovrättsrådet Montelius.

Det var förbundets ordförande fru Dyrssen som först talade, med ett välkommen till de närvarande och ett tack för det intresse som visats förbundet. I en charmant exposé lät fru Dyrssen därpå gångna tider passera revy från och med förbundets stiftande och fram genom åren, med karakteristiska silhuetteckningar av de vid förbundets historia knutna personerna och med varma ord framför allt om de tre centralpersonerna, av vilka de två äro borta: Esselde, Agda Montelius och Gertrud Adelborg.

Fröken Axianne Thorstenson hade att giva 40-årsdagens historik av förbundets hela utveckling och verksamhet under den tid som varit och gjorde detta i en översiktlig resumé av förbundets skilda uppgifter och företag, dess sociala upplysningsarbete, skolor och olika utbildningsanstalter, sjuksköterskebyråerna, stipendieinstitutionen, sjukkasseverksamheten m. m. Förbundets teoretiskt opinionsbildande uppgifter berördes med ingående på det inflytande det sökt göra och faktiskt så mången gång gjort gällande vid skilda lagfrågors lösning i överensstämmelse med billiga krav till kvinnornas fromma. Till sist pekade fröken Thorstenson på väntande fram-

tidsuppgifter, till trots av det myckna som redan vunnits.

Mellan och efter de båda talen utfördes musik, violinsolo av fru Hultman-Lundequist och sång av hr Ragnar Hultén, Grieg, Söderman, m. m., allt till fru Alice Tegnér's utsökta ackompanjemang.

Den ståtliga minnesfesten följdes av en animerad tesupé, med tal av fröken Ellen Kleman å Stockholmskretsens vägnar, av fröken Thyra Kullgren i landsortskretsarnas namn, av fröken Märtha Leijonhuvud för Handarbetets vänner, av fru Bertha Nordenson för Svenska Kvinnornas Nationalförbund, av dr Lydia Wahlström för den stora allmänheten och med till sist versifierat tal för mannen av fröken Ida von Plomgren, vilket utmynnade i ett fyrfaldigt leve för denne.

Efter det sista reste sig generaldirektör Almquist och talade om den grupp av män, vilken han själv tillhört och som övertygat kämpat för samma mål som varit förbundets.

Sista talet var för Selma Lagerlöf, en älskvärd och av fru Dyrssen fint turnerad hyllningsgärd till den stora författarinnan och som genom att de närvarande spontant reste sig fick karaktär av en varm allmän hyllning. Det avslutades också genom fyrfaldiga leverop för Selma Lagerlöf.

Ett stort antal lyckönskningstelegram hade ankommit, däribland flera från kvinnoorganisationer och enskilda i Danmark, Finland och Norge, och upplästes vid supén.

Fyrtioårsminnets dag var i stort taget Esseldes minnes- och hedersdag, till-

baka till henne gingo alltjämt tankar och ord. Den dagen på morgonen nedlades också av representanter för förbundsstyrelsen en krans på hennes grav på Flottans kyrkogård på Galärvarvet.

Nya förbundskretsar.

Den nya Västeråskretsen är nu en verklighet och har konstituerat sig med en styrelse bestående av: fru Ingrid Nordenström, ordf., fru Elisabeth Fjellander, v. ordf., fru Hildegard Kallstenius, sekr., fröken Eva Fernqvist, skattmästare, fröken Anna Löfgren, fröken Anna von Essen och fru Elsa Elvius.

Kristinehamn är likaledes färdig med en förbundskrets. Efter fröken Axianne Thorstensons föredrag därstädes den 13 november över förbundet och dess uppgifter bildades kretsen och en interimstyrelse tillsattes bestående av fruarna Disa Nordenfelt, Märta Lalin (sammankallande), Signe Swenson, Gertrud Lundborg, Valborg Bräat, Augusta Ekblom och Saga Jonsson.

Vårt Årsta.

Arstakommittén har nu sedan teckningslistorna till vårt planerade hus indragits och utvisat ett tecknat belopp av omkring 50,000 kronor sammanträtt och dryftat frågan om vad som kan åtgöras. Den beslöt att i händelse en lämplig fastighet kan anträffas placera pengarna i en sådan och i övrigt koncentrera sig på ytterligare insamling. Det behövs givetvis ett betydligt större belopp för att sätta företaget igång. På nyåret kommer en soaré till förmån för saken att anordnas. Vid sammanträdet ifråga meddelades även att en person, som vill förbli okänd, i sitt testamente ihågkommit Kvinnornas hus i Stockholm med en större summa.

Néandre de Byzance Norayr.

År 1915 avled i Venedig Néandre de Byzance Norayr, en vetenskapsman och filolog av armenisk börd. Fredrika-Bremer-Förbundet rörde detta dödsfall i ett avseende mycket nära.

Herr Norayr hade varit gift med den på sin tid högt uppskattade fotografen Selma Jacobsson i Stockholm. Snart nog efter hennes död och innan Norayr avflyttade från Sverge, där han under sitt giftermål hört hemma, gjorde han ett testamentariskt förordnande att efter hans eget frånfälle den efter honom lämnade förmögenheten, som förskrev sig från Selma Jacobsson, skulle komma unga svenska flickor till godo i någon form och att Fredrika-Bremer-Förbundet skulle förvalta pengarna. Efter några gånger ändrade villkor blev bestämmelsen att räntorna å pengarna skulle utgå som stipendier åt unga flickor för ett eller annat utbildningsändamål.

Emellertid hade Norayr likaledes i sitt testamente förordnat att hans lik

skulle överföras till Sverge och nedsättas i Selma Jacobssons grav. Hans under kriget inträffade frånfälle omöjliggjorde för flera år framåt för förbundet att fullgöra denna plikt. Oförutsedda svårigheter med hemförandet ha sedan ytterligare under år fördröjt saken. I första dagarna av december anlände emellertid nu Norayrs stoft till Stockholm.

Den 4 december ägde jordfästningsakten rum på Nya kyrkogården i närvaro av Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse och några närmare släktingar till Selma Jacobsson. Efter en kortare gudstjänst i det lilla katolska kapellet fördes kistan till den öppnade graven och sänktes ned vid sidan av den förutgångna. En krans nedlades i graven från F.-B.-F. av förbundets ordförande.

Avkastningen av den Norayrska fonden kommer ej ännu på flera år upp till den summa som stipulerats för stipendiernas utdelande.

F.-B.-F. angående de kvinnliga statstjänarnas löne- och pensionsfrågor.

Med anledning av den promemoria angående kvinnliga statstjänarens avlöningsförhållanden, för vilken redogjordes i Herthas novemberhäfte, har Fredrika-Bremer-Förbundet ingått till Kungl. Maj:st med en skrivelse. Framställningen utmynnar i yrkanden att de kvinnliga befattningshavarnas inplacering i

lönesystemet måtte ske enligt principerna för alternativ II; att det av statsekonomiska skäl föreslagna löneavdraget för kvinnliga befattningshavare måtte göras gällande även för män, som bliva innehavare av hittills för kvinnor reserverade tjänster; att genom personliga lönetillägg full kompensation beredes för

vid omplacering eventuellt uppkommande löneminskningar, jämväl sådana, som orsakas av inbetalningar för familjepensionering; samt att nuvarande befattningshavare genom särskilda övergångsbestämmelser skyddas för genom inplaceringen uppkommande inskränkningar av nu gällande semesterrätt.

Önskemålen med avseende på de kvinnliga befattningshavarnas pensionsförhållanden behandlas i en särskild

skrivelse föranledd av 1921 års pensionskommittés betänkande. Förbundet hemställer att tjänsteålder, pensionsålder och pensionsavgifter måtte sättas lika för manlig och kvinnlig innehavare av samma befattning; att pensionsunderlaget måtte även för kvinnlig befattningshavare framställas efter den för resp. tjänster gällande normallönen; samt att kvinnorna måtte bli delaktiga av familjepensioneringen på samma villkor som män.

Allsegraren.

Ellen Keys sista bok, Allsegraren II, börjar med helgmålsringning. Den kommer från en liten svensk lantkyrka i själva storkrigets födelsestund. Från sabbatskvällen för boken vidare genom en region av bitter orolighet, tröta och vrede och slutar med lågmälat bikt i något stilla rum.

Den mäktiga inledningen, "Blodsvittnen", bär på en uppfordran till ungdomen att orka kämpa fram freden över världen. Där är gripande tongångar i dessa galder, modersoro, världsvishet, gisselslag, hugsvalelse, storm och stillhet och bevekande kärlek. Som den åldriga Birgitta gick ut på torget i Famagusta med sitt ansvarsrop till Cyperns folk, så ropar Ellen Key i framtidsängest efter kämparna för fredsriket på jorden. Som en mjuk klädnad sluter sig språk och stil kring denna uppfordran,

Allsegraren II. Framtidens ungdom. Av Ellen Key. Albert Bonniers förlag.

som bakom sig har årens mognad och monumentala övertygelsekraft. På ingen annan punkt, måhända, är Ellen Keys "livslinje" så hel, rak och kontinuerlig som just i detta. Och det förnimmes som följdriktigt att det sista ordet i "Blodsvittnen" lyder så:

"Att låta denne dödade Jesus stå upp, har blivit dessa ungas närmaste mål".

*

Så småningom komma vi från denna tempelförkunnelse in i ett vardagsrum, där man genom fönsterrutan iakttar och kommenterar — eller låter sig berättas — vad som sker där ute på torget. Figurerna bli genom avståndet så motbjudande och skrämmande, särskilt kvinnorna. Vare sig de i det offentliga bära vit mans börda eller knoga vid sina examina eller göra sig livet glatt, så pass de förstå — allt är som dömt och besmittat; "idell fåfänglighet och jagande efter vind". Ellen Key känner inte längre igen genom rutan den slags mänsklig-

het hon vill tända till låga. Och hon dömer hårt och summariskt. Där falla gisselslag som detta: "I studentmössa eller köksförkläde förbli de flesta kvinnor ännu elaka och lystna".

Denna pessimism är inte utan historiskt motstycke. Hur såg icke den gamle Olavus Petri i bitter hopplöshet på generationen efter reformatörerna, denna ansvarslösa, förvildade skara, som låtit de nya tankarna lossa band men icke ålägga ansvar! (Och dock fick den ungdomen skriva en mäktig sida i vårt lands historia.) Hur många tidsföreteelser ge icke också nu all anledning till oss? Ett är dock visst: säkrare och bättre nås dessa kämpande, lidande eller njutande människor genom uppförande, tillitsfulla tonfall, sådana som i inledningen darra av levande kärlek, än genom denna indignationsfyllda kritik, som ofta nog får avståndets orättvisa. Icke heller tror jag, att rasbiologiska synpunkter, hur viktiga de än äro, kunna få den värdemätande roll för personligheten, som Ellen Key här synes vilja ge dem. Och dock äro de så betecknande för Ellen Keys moderssinne, detta monumentala moderssinne som alltjämt rymmer alla plan, arter och grader från de högsta till de lägsta tänkbara.

*

Sedan Ellen Key gett alla sina barnor där inne i vardagsrummet — också dem som vi omöjligt kunna kyssa på hand för — tar hon oss vid handen en och en in i ett helt annat rum, en ensam liten kammare, där orden falla stilla, förtroliga och dock med en bevekande intensitet. Verkets vilja, tidens kval, levande bitterhet, trotsets quand même, men också årens ödmjukhet, lidandets

allvar och dödens närhet låta det susa av en sällsam och gripande melodi bakom de hörbara orden. Där en själ röjer sin brottnng, där den frågar och tiger och påstår och beder — där mäter man inte med mått, där böjer man huvudet, också inför dissonanser.

Också om Ellen Keys fromhet alltid förlägger i "Framtiden" vad som av evighet öppnar sig ur innerlighetsvärlden för varje själ som nått in till Guds art (bortom all kvantitativ förgängelse), så är dock nu som förr Ellen Keys insats ett enda väckelserop till alla slöa eller jäktande, alla "lätta och lata", att resa sig upp, ta ansvar, försöka berömmelse och gå in i möda och arbete för Guds rike på jorden. Men i denna sista bok få orden en särskild tyngd. Ty ett helt livs vilja, lidanden, misstag, mod, segrar och ihärdighet står bakom och ger relief åt hennes meningar.

Må "fridsbuddbärarna" nå henne på lätta fötter och "framtidens" fredston sorla fram ur nuets evighet!

EMILIA FOGELKLOU.

Fredrika-Bremervykorten. Till hugfästandet av 40-årsdagens minne har F.-B.-F. låtit trycka en brevkortsupplaga med tre olika bilder av Fredrika Bremer och med en av Årsta. Fredrikaframställningarna äro Södermarks tidiga porträtt, den kända litografien från hennes äldre dagar och vidare Carl Larssons fantasibild av henne. De erhållas samtliga å förbundets byrå, Stockholm, till ett pris av 15 öre pr styck eller 100 stycken för 7 kronor.

Kringblick.

Danskt kyrkonit. Danska kyrkoministern som han heter, får för närvarande veta av att kvinnorna vilja något i frågan kvinnliga präster. En deputation från Dansk Kvindesamfund har uppvaktat honom och överlämnat en inläga, vari begäres att den kommande riksdagen måtte framlägga förslag till lag som ger kvinnorna samma tillträde som män till de ämbeten som fordra prästvigning.

Samtidigt inkom till herr ministern en begäran från kvinnliga teologiska kandidater, av vilka för närvarande lär finnas upp emot tolv stycken, att ministeriet måtte söka föra igenom nödigt lagstadgande för kvinnors andliga ordination.

Ministerns nådiga uttalande i saken till deputationen som hemsökte honom gick i den riktning att hans egen uppfattning sammanföll med den framställda begäran.

Emellertid föll det sig så illa att det just nu ej var ett fullt lyckligt ögonblick att framlägga ett dylikt förslag, det måste ministern bekänna, men han skulle med välvilja tänka på saken.

Och denna gång segrade välviljan! Några dagar senare visste pressen att omtala att kyrkoministeriet skulle framlägga förslag om sådan ändring av tjänstemannalagen att kvinnor skulle erkännas samma tillgång till prästämbeten som männen.

Det blir tredje gången danska riksdagen behandlar denna fråga. Denna gång ligger emellertid saken så att Dansk Kvindesamfunds medlemmar landet runt interPELLERAT kandidaterna vid de nyss förrättade folkefångsvalen om dessas ställning till frågan, att de kvinnliga teologerna gjort en aktion för sa-

ken och att 1,926 medlemmar av "menighet", som alltid åkallats såsom inte havande något "behov" av kvinnliga präster — tout comme chez nous —, uttalat sig för kvinnor såsom präster.

Därtill stödjdes detta krav av teologiska fakulteten vid Köpenhamns universitet som i ett uttalande förklarar att det enligt fakultetens mening icke, varken från allmän kristlig eller speciell luthersk synpunkt, kan resas någon berättigad principiell invändning mot kvinnors tillträde till det prästerliga ämbetet när dessa i övrigt tillfyllestgöra betingelserna för prästerlig verksamhet.

Saken har i Danmark blivit direkt aktuell på en speciell punkt. En kvinnlig kandidat har med känslan av verklig kallelse riktat in sig på att som präst få verka vid kvinnofängelset på Kristianshavn. Nu begär Dansk Kvindesamfund att skulle frågan ännu en gång falla i riksdagen, kyrkoministeriet dock måtte finna utväg att besätta den lediga prästtjänsten vid kvinnofängelset med denna kvinnliga teolog.

Kvinden og Samfundet avslutar sin artikel om denna sak med den till synes ganska rimliga begäran att om motstånd åter reser sig mot kvinnor som präster, lekman som lärd, män som kvinnor måtte använda mindre sårande kampmetoder mot kvinnorna än som tidigare varit fallet!

Menighetsråden lära i detta nu gå till omröstning av kyrkoministeriets faktiskt framlagda förslag. Först därefter går frågan till de lagstiftande myndigheterna.

Dorothea Schlözer-Rodde.

Georgia Augusta, det av konung Georg II grundlagda universitetet i Göttingen, invigdes år 1737 och blev snart nog ett bland de mest ansedda i Tyskland. Under decennierna mellan sjuåriga kriget och franska revolutionens utbrott verkade där en hel rad av lärda och inflytelserika professorer, och från alla håll strömmade skaror av förnåma, begåvade eller vetgiriga ynglingar till den lilla staden vid Leine för att studera under ledning av sådana män som orientalisterna Michaelis, filologen Heyne, historikern Gatterer, fysikern Lichtenberg o. a.

Den unga högskolans förnämsta stjärna blev emellertid från och med 1760-talets slut August Ludvig von Schlözer, en snillrik och utomordentligt energisk man, som förskaffat sig världsryste icke endast i egenskap av universitetslärare och forskare, utan framför allt som frisinnad politiker och journalist. Schlözer var en vittberest och mångsidig man, som bl. a. flera år vistats i Sverige och Ryssland, där han med otrolig iver utvidgat sitt vetande och gjort sig bemärkt på åtskilliga sätt. Katarina II sökte vinna den duglige mannen för sin regering, men när kallelsen till professuren i statskunskap och politisk historia vid Göttingens universitet nådde honom, avböjde han alla kejsarinnans anbud och återvände till hemlandet.

Denne berömde man fick en nästan lika berömd dotter, vars liv och personlighet en av hans efterkommande,

Leopold von Schlözer, nyligen skildrat i den fängslande boken: *Dorothea von Schlözer, Ein deutsches Frauenleben um die Jahrhundertwende* (Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart und Berlin 1923.) Bland de otaliga tyska memoarer, biografier och brevsamlingar, vilka efter världskrigets slut utgivits från trycket, förtjänar verket om Dorothea Schlözer-Rodde särskild uppmärksamhet, ty det räddar från glömskan minnet av en ovanlig kvinna och bereder på samma gång läsaren djup inblick i Tysklands intellektuella liv under det växlingsrika halvseket 1775-1825.

Kort efter utnämningen hade den unge professor Schlözer år 1769 ingått äktenskap med anatomen Röderers dotter. Äldsta barnet i detta lyckliga äktenskap var Dorothea, som föddes den 10 augusti 1770 och genast blev faderns ögonsten. Ända från vaggan tog han själv hand om hennes uppfostran, och det var från början klart för honom att hon skulle bli ett "underbarn". Förutsättningarna voro ju onekligen goda, ty Dorothea tycktes vara mycket begåvad, och Schlözer ägde jämte sina ovanliga kunskaper en lika ovanlig förmåga att meddela dem åt andra. Som student hade han givit privatlektioner, i Stockholm undervisade han sitt värdfolks dotter, och i Petersburg, där han bl. a. varit anställd vid greve Rasumowskys institut, hade eleverna under hans lärotimmar stormat salen. Nu koncentrerade sig hans pedagogiska skicklighet på den lilla

Dorothea. Hon skulle ju klart demonstrera alla hans uppfostringsprinciper och bevisa, att kvinnans intellekt är lika mottagligt och bildbart som mannens!

Från sina allra tidigaste år erhöll Dorothea systematisk och grundlig undervisning i alla möjliga ämnen: matematik, naturvetenskap, latin, levande språk, historia o. s. v. Hon lärde allt med största lätthet och rättade sig fullkomligt efter sin fars önskningsar. Det var dock icke Schlözers avsikt att helt enkelt av sin vackra, talangfulla dotter göra en "lärd i stubb", utan han sörjde för att hon även utbildades i s. k. kvinnliga sysselsättningar, blev förtrogen med husliga göromål och fick utmärkta lektioner i handarbete, teckning, sång och musik. Endast med nöjesläsning och litteratur i allmänhet tilläts hon ej att "föndriva tiden". Det hindrade naturligtvis icke att den begåvade flickan enligt tidens sed författade tillfällighetsvenser och skrev sirliga brev eller resejournaler, när hon emellanåt fick ledsaga sin far på någon längre utflykt.

Dorotheas uppfostran gick således stick i stäv mot den som då för tiden brukade komma de unga damerna och särskilt professorsdöttrarna i Göttingen till del. Det är också helt naturligt att man med undran, ogillande och avund följde hennes utveckling. Allra mest förvånades man, när Schlözer år 1781 tog sin elvaåriga flicka med sig på en resa till Italien. Det ansågs både opassande och farligt, och den präktiga fru Schlözer fick höra månget tadlande ord hemma i Göttingen. Allt gick emellertid bra utan ett enda olycksfall. Den berömda mannen firades överallt på alla upptänkliga sätt och mottogs med öppna

armar i de förnämligaste kretsar. Lilla Dorothea väckte också stor uppmärksamhet för sina kunskaper och sitt älskliga uppträdande. I Rom, som var de resandes egentliga mål, modellerade bildhuggaren Trippel hennes byst. Men ehuru man gjorde allt för att skämma bort "det tyska underbarnet" höllo både hon själv och fadern strängt på att hon framför allt skulle använda tiden till att lära så mycket som möjligt och öva sig i italienska språket.

Efter hemkomsten, våren 1782, visade det sig även att den långa resan i hög grad gagnat Dorotheas utveckling. Under de närmaste åren ägnade hon sig med ännu större iver och energi åt studierna. På grund av sitt livliga intresse för fysik sysselsatte hon sig med den högre matematiken. Särskild vikt lades allt fortfarande vid språkundervisningen. Vid sexton års ålder behärskade hon fullständigt icke mindre än tio olika idiom, däribland hebreiska, spanska och svenska. Men när Schlözer nu också började lära henne grekiska, föreföll hon litet trött och ohägad. Den förståndige fadern avbröt då genast lektionerna och for med Dorothea upp till Harz. Där väcktes hos henne ett stort intresse för bergverken, varför hon efter hemkomsten till allt annat även idkade grundliga studier i mineralogi och gruvmätarekonst.

Fastän Schlözer alltid framhöll att Dorotheas kunskaper och bokvett endast skulle anses vara en bisak i hennes uppfostran och utfylla de "lediga" stunderna, spred sig snart ryktet om den unga flickans ländom. Hon fick efter behag dansa, rida och gå sin mor till hands etc. Men ändå kunde det ej hjälpas

att hon var olik de andra professorsdöttrarna både i Göttingen och annorstädes. Av kärlek till fadern eller för att tillfredsställa hans ärelystnad torde hon själmant ha ägnat allra största delen av sin dag åt studierna, och hennes uppträdande bar otvetydigt vittne om den "manliga" utbildning hon fått. Hon ägde visserligen en präktig karaktär, ett gott hjärta och ett mildt sinne, men hade i alla fall tillägnat sig en viss rättfram bryskhet i sättet, vilket på den tiden gällde som "okvinnlig". Schlözers stora anseende skyddade henne emellertid för öppen kritik eller skarpt klander. Hans kolleger vid universitetet skrattade nog i smyg åt hans "tokiga" uppfostningsidéer, men det hindrade icke, att de samstämmigt beslöto ge ett officiellt erkännande åt dem i det att de examinerade Dorothea. Hon skrev en dissertation med numismatiskt ämne, besvarade i de muntliga tentamina korrekt till och med de underligaste frågor och promoverades till filosofie doktor vid den akademiska jubelfesten i Göttingen år 1787. Det var en utmärkelse som aldrig förut kommit en tysk kvinna till del. Trettio år tidigare hade visserligen fru Erzleben i Halle tillerkänts medicine doktorsgrad, men det torde varit av mera praktiska skäl och på särskild befallning av Fredrik den store. Den sjuuttonåriga Dorothea Schlözer hedrades däremot uteslutande på grund av sin lärdom och blev därigenom med ett slag berömd, icke blott i Tyskland utan i hela Europa. Från alla håll fick hon röna bevis på största aktning och beundran.

Under flera år efter sin examen fortsatte den unga doktorn sina vetenskapliga studier. Åtskilliga friare anmäl-

de sig, men Schlözer avskedade dem alla, naturligtvis med sin lydiga dotters samtycke! Först år 1791 fann han ett passande parti för henne. Det var en förnäm, rik och ansedd änkling, den lübeckske senatorn Rodde, som slutligen fick den granntyckte faderns jaord. Bröllopet firades med all möjlig ståt, och Dorothea utbytte sin lugna studerkammare i föräldrahemmet mot ett stout, gästfritt handelshus i Lübeck. Mångfaldiga plikter som värdinna, maka och mor togo henne nu helt i anspråk. Jämte styvbarnen fick hon under de första sex åren tre egna barn att uppföstra. Roddes hem fördes på mycket stor fot. Såsom förmyndare för sina barn i första äktenskapet hade han den ofantliga summan av tre millioner "lükska" mark att förvalta, och själv ansågs han vara synnerligen förmögen.

Dorothea fann sig lätt nog i sin nya ställning och lovordades av alla samtida som en utmärkt husmor. Hennes enkla sinne uppreste sig väl ofta mot Roddes slösaktiga levnadssätt, och tämligen snart började hon ana att hans ekonomiska ställning icke stod på alldeles säker grund. Hon vågade emellertid icke göra några energiska invändningar. Förhållandet mellan henne och mannen var gott, men på intet sätt innerligt. Precis som hon i hemmet beredvilligt underordnat sig sin fars vilja, rättade hon sig nu efter sin make. En stor krets av litterärt bildade personer, konstnärer, vetenskapsmän och franska aristokrater, vilka flytt undan revolutionens faror, samlades i hennes hem och gav henne ersättning för det umgänge hon varit van vid i Göttingen.

Från och med år 1797 hade den unga

senatonskan dessutom vid sin sida en hängiven, kongenial vän, med vilken hon kunde dela alla personliga intressen. Det var en berömd emigrant den snillrika fransmannen Charles de Villers, som bosatte sig i Lübeck och ägnade sig åt studiet av tysk filosofi och tyskt språk för att sedan söka förmedla mellan franskt och tyskt kynne. Utgivaren av den nya boken om Dorothea Schlözer-Rodde liknar hennes förhållande till Villers med det mellan fru von Stein och Goethe. I själva verket torde också en varm böjelse ha förenat dem, fastän Dorothea var alltför samvetsgrann, alltför bunden av familjehänsyn för att någonsin glömma sin plikt som maka. Hur nära dessa präktiga människor stodo varandra bevisas bl. a. därav att Villers ledsagade Roddes på deras långvariga resor till Paris 1801—1805 och avböjde madame de Staëls smickrande anbud för att få stanna kvar i Dorotheas sällskap.

Även under de svåra åren 1806—1812, då det franska skräckväldet gick över Tyskland och Napoleons trupper intogo Lübeck, bistod Villers på beundransvärt sätt sina vänner. Roddes kände befälhavaren, marskalk Bernadotte, från sin vistelse i Paris. De erbjödo honom nu vid Lübecks erövring kvarter i sitt hem och lyckades utverka att staden förskönades från plundring och brand. Vid sin avresa skrev den galante fursten, som några år senare blev Sveriges konung, i Dorotheas stambok: "Qu'il est doux de vous admirer, Dorothée!"

Under det utländska herraväldet förämrades hastigt Roddes ekonomiska ställning. På hösten 1810 måste han inställa sina betalningar, och den stora

konkursen berövade familjen nästan alla medel till uppehälle. Rodde själv blev med ett slag en bruten man, oförmögen att företaga sig något. För första gången i sitt liv måste Dorothea handla självständigt, och med förvånande kraft, med upppoffrande kärlek till de sina tog hon allt ansvar på sig. Ehuru det gamla hemmet i Göttingen redan var upplöst genom hennes föräldrars död, flyttade hon med man och barn tillbaka till födelsestaden och sörjde sedan ensam under fjorton år genom outtröttligt arbete för dem alla.

I början hade hon också nu den trogne Villers' råd och vänskap att hålla sig till. Han hade erhållit en professur i Göttingen och avböjde för Dorotheas skull varje kallelse till andra universitet. Men redan år 1815 rycktes han bort av ett slaganfall, och Dorotheas belägenhet blev därigenom betydligt svårare. Hon kämpade tappert mot fattigdom och sorger, ehuru många hårda prövningar allt fortfarande drabbade henne. Äldsta dottern och ende sonen avled o båda vid unga år. Slutligen fick den yngsta flickan, moderns älskling, lungsot. För att möjligen rädda hennes liv beslöt Dorothea att någon tid vistas med henne i södra Frankrike. De ansträngningar och upppoffringar, som erfodrades för att möjliggöra resan, togo emellertid alltför mycket på hennes egen hälsa. Hennes dotter tillfrisknade men Dorothea insjuknade på återresan till Tyskland och avled i Avignon den 12 juli 1825.

Sådan var, i största korthet berättad, den lärda Dorothea Schlözer-Roddes mindre vanliga levnadsväg. Om hennes ungdoms lyckliga, glänsande år har

eftervärlden länge haft tämligen noggrann kännedom genom flera utförliga skrifter. Leopold von Schlözers utmärkt disponerade och med alla viktiga dokument försedda bok äger framför dem alla den förtjänsten, att den noggrant skildrat Dorotheas öden även efter hennes giftermål och sålunda ger oss icke blott den kända bilden av en rikt utrustad, över hövan firad kvinnlig doktor, utan också den betydligt värdefullare av en ädel kvinna, vars starka personlighet hållit stånd i livets svåraste stormar.

BEATRICE ZADE.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Jönköpingskretsen hade den 10 okt. anordnat ett möte å Rådhusalen, varvid fröken Axianne Thorstenson talade över ämnet: Den kvinnliga ungdomens yrkesval.

Efter föredraget samlades kretsmedlemmarna å Margaretaskolan där samkväm med te-supé arrangerats.

Karlskronakretsen hade den 4 nov. offentligt möte i Högre Allmänna läroverkets aula varvid fröken Ida von Plomgren talade över ämnet: Vilken bana skall jag välja (De unga flickornas yrkesval).

Karlstadskretsens första sammanträde för hösten ägde rum den 10 oktober under talrik anslutning. Aftonens program utfylldes av fru Enwall-Gardell som i ett längre föredrag talade om Birgitta och Birgittaminnena i Rom därvid också skildrande sitt sammanträffande där med stiftarinnan av det nuvarande Birgittinerklostret i Rom Madre Elisabetta.

Den 11 november talade fröken Axianne Thorstenson inom kretsen om "Kvinnorna och statstjänsterna" och den 18 november hade kretsen ett offentligt möte å flickläroverkets högtidssal, varvid fröken Thorstenson talade om "Flickornas yrkesval".

Kristianstadskretsen hade den 25 okt. anordnat ett offentligt föredrag i Högre Allmänna läroverkets aula, varvid dr Lydia Wahlström talade över ämnet: Kvinnors tillträde till prästämbetet. Den därpå följande helt korta diskussionen inleddes av prosten M. Lundborg, som i huvudsak anslöt sig till inledarinnans uppfattning i saken.

Landskronakretsen hade den 28 okt. möte med fröken Ida von Plomgren som talare i ämnet: De unga kvinnornas yrkesval.

Linköpingskretsen har denna höst öppnat en upplysningsbyrå som lämnar meddelanden om kvinnliga arbetsområden, utbildningsmöjligheter, löneförhållanden, stipendier för kvinnor m. m. Byrån är tillgänglig för flickor med såväl folkskole- som högre skolbildning och står kostnadsfritt till allmänhetens tjänst.

Lundkretsen sammanträdde den 2 okt. å Grand Hotels lilla sal under ordförandeskap av fru Anna Herrlin som redogjorde för vinterns planerade arbete, i vilket ingick upprättandet av en upplysningsbyrå för yrkesval för unga kvinnor efter mönster av byråerna i Hälsingborg och Stockholm. Kvällen avslutades med ett föredrag av förf. E. Kuylenstierna-Wenster: Stockholmsliv på 1800-talet, beledsagat av ljusbilder.

I direkt anslutning till planen på startandet av en upplysningsbyrå hade kretsen den 31 okt. inbjudit fröken Ida von Plomgren att tala i ämnet: De unga kvinnornas yrkesval. Det talrikt besökta mötet ägde även rum på Grand Hotel.

Malmöskretsen hade den 29 okt. ett talrikt besökt möte där fröken von Plomgren höll föredrag över De unga kvinnornas yrkesval.

Nyköpingskretsen sammanträdde den 6 okt. första gången för hösten å Standard hotell, varvid ordföranden fru Märta Fant gav en resumé av förbundets årsmöte i Stockholm förliden vår. Fru Ester Ekengren lämnade därpå en redogörelse över de nya barnavårdsdagarna.

Den 3 nov. sammanträdde kretsen ånyo varvid fröken Ellen Michelsen talade om "Bakkehuset" och dess härskarinna Kamma Rahbek. En utställning av träsnitt, David Mohed, förekom och musik utfördes efter supén av fruarna Widebeck och Molander.

Växjökreetsen sammanträdde den 5 nov. varvid fröken Ida von Plomgren höll föredrag om De unga kvinnornas yrkesval. — En hemutställning har under hösten anordnats av kretsen.

Ystadkretsen sammanträdde den 7 okt. å Hotel Continental, varvid redogörelse lämnades för vårens hemutställning, vilken givit ett särdeles gott ekonomiskt resultat. Kretsen beslöt att av detta avsätta 500 kr till länets stipendiefond. Till arbetsutskottets medlemmar, fruarna Maja Strandberg, Claire Schultz och Alpha Stenberg, överlämnades i tacksam erkänsla för den stora arbetsinsatsen i det lyckade företaget var sitt exemplar av Fredrika Bremers brev bundna i praktband.

Den 3 nov. höll fröken Ida von Plomgren på ett då anordnat kretsmöte föredrag om De unga kvinnornas yrkesval.

Örebrokretsen hade i samband med Örebro husmodersförening den 15 okt. anordnat möte i Risbergska skolan, varvid fru Alma von Porat talade över ämnet: Kvinnan och den sociala hjälpverksamheten.

Den 4 november hade kretsen ett möte i Risbergska skolan, varvid fröken Mathilda Widegren, Stockholm, berättade reseminnen från U. S. A.

Den 13 hade kretsen sin sista litteraturafton för terminen, med föredrag av fröken Elisabet Lundgren om K. J. L. Almqvist. Några av Almqvists Songes föredrogos av fröken Julia Tideström.

Boråskretsen sammanträdde den 3 november å Flickskolan, varvid fröken Jeanna Oterdahl föredrog några av sina nya noveller. Aftonen avslutades med tesupé.

Gävlekretsen hade den 18 november offentligt möte å Högre allm. läroverkets hörsal, varvid fröken Ida von Plomgren, Stockholm, talade över ämnet "Vad skola våra flickor?" Vid det efter mötet ordnade samkvämet talade fröken von Plomgren om det planerade Arstabygget i Stockholm. Sång och musik utfyllde programmet.

Halmstadkretsen sammanträdde den 24 november varvid dr Leeb-Lundberg höll ett föredrag om rashygien.

Hälsingborgskretsen sammanträdde den 12 november. Föredrag av hovrättsnotarie Elisabeth Nilsson om "Allas likhet inför lagen".

Skellefteåkretsen anordnade den 26 november en soaré med teaterföreställning, orkestermusik, fiolsolo och solosång.

Notiser från bokvärlden.

von Sneckenströms. Roman av *Marika Stjernstedt*. Albert Bonniers förlag.

Det vilar något av de antika dramernas ödesstämning över den människovärld Marika Stjernstedt rullar upp för oss i von Sneckenströms. Envar har sitt att vänta, sin kamp med livet, sin vandring för att sona, och tillvaron bär en bitter uppsyn, lik horisonten utanför Vargskär.

Men det är icke antikens gudavärld

utan den romerskkatolska kyrkan, som överskyggar dessa väsens livskamp. Också detta ger något av det främmandes och fjärrliggandes speciella lystring åt läsare i ett så genomgående protestantiskt land som Sverige.

Den exklusivitet, som vidlåder dessa svenska katoliker, ger också en särskild färg åt livskonflikterna. Det är skolgossen, som sticker under stol med sin modernetro vid inträdet i det svenska läroverket, för att dess krampaktigare so-

na — för sig och för andra — genom att gå in i prästkallet och, efter en ny konflikt, i själva trappistklostrets död från världen. Det är den asketiskt plikt-sökande Paula, vars omsorger om sina underlydande till sist uttolkas som idel dolda omvändelseförsök och väcker deras misstro, ej blott deras främlingskänsla. Det är den ljust hängivna Celia, i sitt husliga styr så lik en av de glada nunnetyperna man ofta nog får se i klosterparlatoriet! Och där är till sist den livsvarma Vanna, som också på sina vägar i fjärran förnimmer den bindande makten i sin barndomstro, änskönt kärleken var henne själv större än underdånigheten under det givna.

Icke-katolikerna i boken äro varken bovar eller omvändelseobjekt; både pastorn och biskopen äro enkla hyggliga snälla människor, med vilka man kan vara nära vän och få hederligt bistånd av, men vilkas inre liv vi alls ej få blicka in i på samma sätt som i de andras, de stå på något sätt utanför. De mera religiöst indifferentia typerna i boken, de humana och godmodiga finansmännen Burchwedel, förekomma inom alla sorters officiella kyrkor; de kunde för den del gott ha stått inom romerska kyrkan, de också.

Boken är genomspunnen av ritual och texter, som möta den troende katoliken vid livets alla vägskäl. Och i så måtto undanröjer den något av svensk ovetenhet om katolicismen som fromhetstyp — som politik räknar man med den på helt annat sätt här hemma hos oss. De väldiga problem, som trots all framgång i ögonblicket röra sig också inom den moderna katolicismen, sätta ingen av bokens gestalter i inre kamp. Där finns mycket de ha att brottas med, dessa människor, men om sin tro brottas de icke, den är den naturliga, orubbade förutsättningen för deras andliga tillvaro. I så måtto är boken romersk och — varför icke? — antikt stämd, med en vilande gudsvärld, "en orörd rörare" — vars rörelse man

dock förnimmer; ty det är väl att märka icke om indifferentia, utan om dyrkande som boken handlar.

Boken är ej blott konstnärligt stark och avvägd. Också religiöst är den enkel och äkta. (Hade den handlat om en "luttersk" familj i ett katolskt land, hade vi, av pur närsynthet, kanske inte fått samma korn på den andliga atmosvärens oerhörda makt. Och dock är just kontrastförhållandet till omgivningen i hög grad ägnat att förtäta densamma.) Här finns ingen känslsamhet, ingen Jesu-hjärtakult och inga pappersblommor, ingen pose — och ingen undervärld heller. Något rakt, förnämt, stilla och lojalt är intrycket av det hela. Mäktigt verka de levande och ödesdjupt skådade gestalterna. Man blir fullständigt tagen in i deras värld, de äro så verkliga, trots allt. Och när läsningen av boken ligger ett par dagar bakom en, blir det ej någonting konfessionellt, som ligger kvar och påverkar erinringen, utan något allmänmänskligare, innerligare och bekantare än så: en människovärld, för vilken livet är allvar och för vilken själva det tragiska bär bud och uppfordran från gudsvärlden.

EMILIA FOGELKLOU.

*

Den sälsamma resan. Noveller av Gertrud Almquist. Åhlen & Åkerlunds förlag.

Novellen är en för närvarande mycket litet guterad genre, det är de långa, genomarbetade, t. o. m. omständliga romanernas tid. En novellbok är också i själva verket besvärligare att läsa, och läsaren i allmänhet tycker inte om besvärligheter.

Ja, novellboken är besvärligare därför att den begär en ständigt ny inställning av den läsande. Romanen är den raka vägen, som går framåt i sin givna linje och som till och med den indolenta följer med på utan vidare ansträngning från egen sida. Den ena novellen efter

den andra, var med sitt nya uppslag, begär — åtminstone i den mån det är något med dem — en art av mera självverksamhet av den läsande publiken än denna i genomsnitt är särdeles hågad för.

På Gertrud Almquists novellbok passar det ovan anmärkta emellertid i detta avseende knappast in. Av de fyra novellerna ha i vilket fall som helst de två samma ledmotiv. Det är miljön, de yttre händelserna, namnen på personerna som skilja. I övrigt är det samma ämne — men detta ett av de mest fruktansvärda av alla, pinan, hatet, osaligheten i ett förhållande där två människor äro länkade tillsamman i äktenskap och där för den ena allt är förstört och dött medan den andra inte ens förstår vad det är frågan om. Även i de två andra novellerna, den första och den sista, skymtar samma problem, om även tyngdpunkten är annorlunda förlagd, och den första ger löftet om möjlig lycka i två människors innersta förhållande till varandra.

Ett är dock verkligt gemensamt för alla fyra — dödstanken eller döden själv, som skymmer och behärskar allt. Dessa noveller röra sig i sanning i dödens skugga.

Som vanligt behandlar Gertrud Almquist sitt ämne med säker hand och stilistisk förtjänst.

E. K-N.

*

Jag vet ett land . . . av *Elsbeth Funch*. Wahlström & Widstrands förlag.

Elsbeth Funchs omedelbara friska berättartalang är lika fängslande vare sig hon talar om långa resor, om tempel och tehus eller rör sig på barndomsminnas mark. Men kanske har Svergeboken ändå ett plus av tjusning, hembygds-kärleken ger ett ännu starkare solskimmer åt skildringen än vandrarlustens glädje, hur stark denna än kom fram i reseböckerna från främmande land.

Den här Svergeboken, eller rättare sagt hembygdsboken, gömmer även på ett galleri bizarra figurer och släkteriginal, skarpt och fint tecknade. Till dessa komma Polhemsminnena som ett på en gång historiskt och spökaktigt inslag. För övrigt — är det "residensstaden", Stjersund eller huvudstaden fru Funch behandlar, det blir dugande kulturdokument av det material hon har till hands.

Men kanske är det allra roligast att läsa om en liten fantasifull ostyrings påhitt, föreställningar, fröjder och sorger så putslustig, egenartig och levande som hon återgivits ur den vuxnas erinringar.

E. K-N.

*

På den tiden. Några bilder från 1870-talets Stockholm av Gurlu Linder. Albert Bonniers förlag.

Knappast finns det väl någon mera lämpad att skriva en Stockholmskrönika än Gurlu Linder med sitt utmärkta minne för människor och händelser, understött av ett alltid livligt intresse för för vad som rör sig omkring henne och i tiden. Bilderna, som här givas av 1870-talets Stockholm, äro emellertid givetvis byggda även på efterstudier, så mycket mera som de i begynnelsen gå tillbaka ända till författarinnans egen barndom och således måst i utsträckt grad kompletteras med skildring av det myckna som låg utanför barnets erfarenheter och uppfattning. Det är dock allt det personligt erinrade, som ger ett speciellt liv åt boken.

Med noggrannhet och utomordentlig trohet i skisseringen tecknar fru Linder 70-talsmiljön, seder och bruk, intill detaljerna i klädedräkt och bostadsinredning, och i en lång brokig defilé draga decenniets alla kända personligheter förbi. Det nio och en halv sidor långa personregistret vittnar om att mängden sannerligen är betydlig. Ett särdeles intressant kapitel är Ham-

marstedtska flickpensionen, vilket för övrigt är bokens ursprungliga stomme. Förf:s behandling av detta ämne för en veckotidning ledde senare till utarbetning av boken.

Ett flertal illustrationer från det Stockholm som gått och de personer som där hade sin varelse, konstens, litteraturens, politikens mera betydande företrädare tillika med även annat mera vanligt folk, bidrar till att i såväl ord som bild verkligen levandegöra 1870-talets Stockholm.

E. K-N.

Insända böcker.

Albert Bonnier: **Syndaren**. Roman av Anna Wahlenberg. — **"Prinsessan"**. Roman av Ernst Lundquist. — **Jorden och jaget**. Dikter av Harry Blomberg. — **Pingströrelsen, dess förutsättningar och uppkomst** av Emanuel Linderholm. — **Ur min levnad**. Dikt och sanning av Goethe. Andra delén. Översatt och försett med anmärkningar av Anders Österling. (Serien Memoarer och sedehistoria.) — **Eva Skyttes vänner** av Mathilda Malling. — **"Farmor vill det"**. Folkklivsbilder av Gustaf Ullman. — **Konfektasken** av Thora Dardel. — **Vila och arbete** jämte andra föredrag i praktisk psykologi av Emilia Fogelklou. — **Silverforsen**. Roman av Elin Wägner. — **Personlig frälsning**. En bok om trons hemligheter av Karl Asplund och Gunnar M. Silfverstolpe. — **Äventyret**. Noveller av Friedrich Stieve. — **Allsegraren II**. Framtidens ungdom. Av Ellen Key. — **Den tysta nöden**. Roman av G. Martins. — **von Sneckenströms**. Roman av Marika Stjernstedt. — **En fiolflicka**. Tavlor ur ett människoliv av Elsa Lindberg-Dovlette. (Prinsessan Mirza Riza Kahn). Andra upplagan. — **Per Ståstöring och de andra** av Hans Larsson. — **Chefen fru Inge-**

borg av Hjalmar Bergman. — **Förtrollningen**. Roman av K. G. Ossiannilsson. — **Kristi återkomst** av Carl Larsson i By. — **Den förtrollade korgmakaren** av Hasse Z. — **Tonys läroår**. Episoder ur en ungdom. Av Agnes von Krusenstjerna. — **Troll och Tott** och deras vänner av Ida B. Goodwin. Med kamerabilder av Henry B. Goodwin. — **Sju martyrer**. Berättelser från den husliga härden av Anna Branting. Tredje upplagan. — **Lena**. En bok om fruntimmer av Anna Branting. Fjärde upplagan. — **Minnen och meditationer** av E. Norlind. — **Den förtrollade själen**. II. Sömmaren. Av Romain Roland. Översättning av Louise Åkerman. — **Kvartetten som sprängdes** av Birger Sjöberg. Två delar. — **På den tiden**. Några bilder från 1870-talets Stockholm av Gurli Linder. — **Svea**. Litterär kalender för 1925. Sextiofemte årgången. — **Liv och Lisa**. En berättelse för småflickor av Valborg Dahl. Översättning av M. Drangel. — **Det bruna palatset**. En berättelse för unga flickor av Dorette Uldahl. Översättning av Elise Adelsköld. — **Den försvunna staden** av Charles Gilson. Översättning av E. Brusewitz. — **"Lyckliga ungdom!"** Roman av M. Widdemer. Översättning av Polly Fryklund. — **Stjärnorna och deras hemligheter** av Charles Gibson. Översättning. — **Katten Simson**. Fjorton sagor berättade och ritade av Valery Carrick. — **Kung Nötknäppare och den sjuke lille Pelle**. En saga berättad i ord och bild av Heinrich Hoffmann. Översättning av Nino Runeberg. — **Kalle och Ulla och Sprätten**. Saga av C. O. Kylberg.

Folkskolans Barntidnings förlag: **Drottning Nitokris**. Sagor berättade av Erik John. Illustrerade av Annička Lindeberg, A. T. Byberg. — **Killevippan**. Sagor av Anna Wahlenberg. Severa Berg-Bendixson, Maria Holmström. Illustrationer av A. T. Byberg. — **Guldslottet**. Barnens julbok 1924 nr 26, innehållande sagor och berättelser samt talrika illustrationer. — **Rosengull 1924**. Sagor av Hjalmar Bergman, Sigrid Elmblad. Illustrerad. Sjuttonde årgången.

— **Tummetott 1924.** Sagor och berättelser av Aline Cronhielm, Vivi Horn, Hedda Lindström Illustrerad. Fjortonde årgången. — **Gullebrand 1924.** Sagbok för barn av Jeanna Oterdahl och Naima Hasselberg. Illustrerad. Åftonde årgången. — **Lilleputt,** Barnens lilla julklapp 1924, nr: 22. En samling sagor och berättelser. — **Trisse.** Barnens lilla julklapp 1924, nr: 18. Sagor. — **Julkappen** utgiven och redigerad av Stina Quint. — **Krabbataska.** En gammaldags saga från Estland. Bearbetad och ritad av Ottilia Adelborg. — **I människokärlekens tjänst.** Kortfattade livsbilder av Elias Grip. Del I.

Hugo Geber: **Barbarens son.** Berättelse av Hilma Angered-Strandberg. Företal av Ellen Key. — **Ariel.** Shelleys liv. Av André Maurois. Översättning av Elsa Thulin.

J. A. Lindblad: **Ett barmhärtighetens jätteverk.** F. v. Bodelschwingh och anstalterna i Betel. Av L. Bergström. — **Idealism och materialism** av Are Waerland. — **Barnens dag,** Martha, av Nils Wilhelm Lundh. — **Hildur Hallins ödesår.** En roman från finska krigets tid av Aivva Uppström.

P. A. Norstedt & Söner: **Vi fränskilda barn.** Av ett bland dem. Översättning.

Wahström & Widstrand: **En kvinnas hjärta.** Skildringar från Mexiko av Emma Christensen. — **Okulta upplevelser** av Thomas Mann. Översättning av Anna Lamberg Wåhlin. — **Handbok för mina elever** av Halldis Stabell. — **Det revolutionära Indien,** före kriget och efteråt av Axel Idström. — **Amatörsömmerskan.** Råd och rön samlade efter moderna erfarenheter av Jane Eyre. — **Jag vet ett land** av Elsbeth Funch. — **Österland och Västerland** av Edouard Schuré. Översättning av Anna Bagge. — **Herren till Örsunda** av Hilding Östlund. — **Mannen och döden.** Novell av Albin Widén. — **Skogsliv vid Walden** av Henry David Thoreau. Översättning av Frans G. Bengtsson. — **Jesusbarnet i Flandern** av Felix Timmermans. Översättning av Ellen Wester. — **Clara Rungs döttrar.** Översättning av Ebba Atterbom.

H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Kristiania: **Kvinden skapt av manden.** Studie av en Kvinde. Trettende tusen.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet.**

Redaktör: *Ellen Kleman.*

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm.** *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel.* Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm.* Redaktions-tid: *tisdagar och fredagar kl. 7—3.* Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag.* Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

Tidning för Lärarinnor

utkommer sedan 1898 med ett nr i veckan.
Redaktris: *Anna Hammar dahl.* Adress:
Pipersgatan 9, Stockholm. Utgår till skolhusen,
speciellt å landsbygden, över hela Sverige. Kom-
munernas annonsorgan vid ledigförklarande av
skoltjänster.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS BYRÅ

48 KLARABERGSGATAN 48

UPPLYSNINGSBYRÅN

RIKSTEL. 27 62.

ALLM. TEL. NORR 58 50.

ÖPPET 11—4.

---

*Upplysningar lämnas rörande kvinnliga arbetsområden, ut-
bildningskurser, löneförhållanden m. m.*

INNEHÅLL.

När vi firade 40-årsdagens minne.

Néandre de Byzance Norayr.

F.-B.-F. angående de kvinnliga statstjänarnas löne-
och pensionsfråga.

Allsegraren. Av Emilia Fogelklou.

Kringblick.

Dorothea Schlözer-Rodde. Av Beatrice Zade.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Notiser från bokvärlden.

Ledig annonsplats!

A. OLSSON
BLOMSTERHANDEL
KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. Norr 564

Riks Tel. 89 87

FÖRSTKLASSIGA VAROR!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

REKOMMENDERAS

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS
— SJUKKASSA —
för bildade självförsörjande kvinnor
Expeditionen: KLARABERGSGATAN 48 "

OBS.! Öppen endast tisdagar kl. $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1, fredagar $\frac{1}{3}$ 3—4. **OBS.!**